

Kirkonpalvelija

2
2009

Jo joutui armas aika !

Kevään vaihtuminen kesäksi merkitsee monille kirkonpalvelijoille suurempaa muutosta kuin vuoden vaihtuminen. Suuvirsi on soinut ja kirkot täytyneet lukuvuotensa päättävistä, kesälaitumille karkaavista koululaisista. Heti kesäkuun alussa alkavat myös riparit ym. leirit.

Ruokahuollon ammattilaisten työpanos nousee arvoon arvaamattomaan, kun kymmenet nälkäiset suut vaativat ruokaa ja juomaa viidesti päivässä.

Kesän leiriruokailuihin rahat on varattu viime syksynä talousarviossa. Sen jälkeen ruoan hinta on noussut, ja lama vienyt seurakuntatalouden tiukalle. Tästä saadaankin yhtälö, joka mittaa keittiöhenkilöstön ammattitaidon. Maistuvia ja ravinto-opillisesti oikein rakennettuja aterioita loihdittaessa, kaikki allergiat ja ruokavaliot huomioon. Hyvä ruoka on kuitenkin se mikä leiriltä varmin muistetaan.

Viheralueiden hoito tuo hautausmaille elämää, kun työvoimaa palkataan lisää, pelkästään kesätyöntekijä-nimikkeellä runsaat 3000 henkilöä eripituisiin työsuhteisiin. Rungas puolet kesätyöntekijöistä on nuoria ja opiskelijoita, jotka työskentelevät vain kesäkesän kuukausina.

Toisen suuren ryhmän muodostavat usein vuodesta toiseen palaavat kesätyöntekijät. Heidän työjaksonsa kestää yleensä 6-7 kuukautta. Kesän ajaksi uutta työväkeä palkataan siis ainakin hautausmaille ja leirikeskukseen, li-

säksi tiekirkko-oppaiksi ym. tehtäviin. Myös kesätyöntekijän kannattaa olla ammattiliiton jäsen ja maksaa jäsenmaksunsa, joka on 1,3 % ennakonpidätyksen alaisesta tulosta, sisältäen työttömyyskassan jäsenmaksun. Jäsenmaksu on verovähennyskelpoinen. Jäsenmaksun maksaminen kerryttää ansiosidonnaiseen päivärahaan tarvittavaa aikaa.

Muistakaa jäsenhankinta kesälläkin. Jos uuden jäsenen työsuhte kestää yli 6 kuukautta saavat sekä uusi jäsen, että jäsenhankkija 30 euron suuruinen lahjakortin.

Syksyllä järjestetään vaalit, joissa valitaan seurakuntiin luottamusmiehet toimikaudeksi 2010-2012. Nykyiset luottamusmiehet vastaavat vaalien järjestämisestä. Ehdokasasettelua on syytä ryhtyä valmistelevaan hyvissä ajoin, jotta seurakunnissa olisi vastuulliset, asiansa osaavat ja tehtäväänsä vihkittyneet luottamusmiehet seuraavallakin toimintakaudella. Luottamusmies voidaan valita, jos seurakunnassa on vähintään 5 SVTL:n jäsentä.

Vaikka kesäkuukaudet ovatkin työntäyteistä aikaa, muista myöskin huolehtia tärkeimmästä voimavarasta itsestäsi. Lomalla on hyvä päästä irti kiireestä ja nauttia elämästä tässä ja nyt. Kun joutilaisuus ja tekeminen ovat tasapainossa akut latautuvat ja ihminen voi hyvin. Ilman pakkoa ja suorituspainetta jopa kukkapenkin rapsuttaminen, mattojen kuuraaminen ja mar-

jojen poimiminen voivat kuulua niihin kesän parhaisiin hetkiin.

Toivon sinulle lukijani lämpimiä kesäpäiviä ja työhuolista vapaata kesälomaa virrentekijän sanoin.

Jo joutui armas aika ja suvi suloinen, kauniisti joka paikkaa koristaa kukkainen. Nyt siunaustaan suopi taas lämpö auringon, se luonnon uudeks luopien kutsuu elohon. Taas linnut laulujansa visertää kauniisti, myös eikö Herran kansa Luojaansa kiittäisi. Mun sieluni sä liitä sun äänes kuorohon ja armon Herraa kiitä kun laupias hän on.

Tapaamisiin Porvoossa kesäpäivillä!

Kaarina Yli-Somero
puheenjohtaja

Pientä puhetta alaosastoista

Kirkonpalvelijat ry täyttää tänä vuonna 75 vuotta. Yhdistys on hyvässä kunnossa ja jäsenmäärältään SVTL:n toiseksi suurin. Kirkonpalvelijoilla on käytössään kaksi työkalua, joita muilla SVTL:n jäsenyhdistyksillä ei ole: Kirkonpalvelija lehti, ja alaosastot. Tässä käsitellään alaosastosääntöjä, ja toi-

mintaa lyhyesti. Matti Löppönen kertoo myös aiheesta Opinto- ja koulutuspäivillä Haikossa.

Säännöt

Alaosastoverkosto kattaa koko Suomen neidon. Alueet on jaettu postinumeroittain. Alueet ovat isoja, etäisyy-

det pitkiä. Kaikkiaan alaosastoja on 19. Sääntöjen mukaan alaosastoa johtaa toimikunta, jossa on vuosikokouksen kolmeksi vuodeksi valitsema puheenjohtaja, ja neljä muuta jäsentä. Heidän toimikautensa on kaksi vuotta. Toimikunta valitsee keskuudestaan vuosittain varapuheenjohtajan ja sihteeri-ra-

Tervetuloa - ja ihan Porvoon mitalla!

Kun jotakin hyvää on luvassa oikein roppakaupalla, tavataan sanoa, että nyt ammennetaan "Porvoon mitalla".

Meillä Porvoossa odotetaan innolla Kirkonpalvelijat r.y.:n kesäpäiviä. Idyllinen kesäkaupunkimme näyttää silloin toivon mukaan vieraille parhaat puolensa.

Porvoonjoen ranta-aitat, vanha kaupunki sievine puutaloineen, joiden keskellä voi kuvitella elävänsä vielä 1700-lukua. Keskiaikainen tuomiokirkko, joka vasta avattiin käyttöön vuosia kestäneiden korjaustöiden jälkeen ... Haikon kartano, jossa Venäjän ruhtinaallisetkin viihtyivät ...

Porvoossa riittää näkemistä. Tuhansien turistien joukkoon mahtuu, eikä tule edes ahdasta.

Haikon kartano on erinomainen valinta kokouspaikaksi. Siellä hienot pe-

© Porvoon kaupungin matkailutoimisto

rinteet yhdistyvät nykyajan mukavuuksiin. Tuomiokirkkomme kutsuu matkalaista hiljentymään. Neuvottelupäiviin liittyvä juhla jumalanpalvelus pidetään siellä. Sen jälkeen nautitaan kirkkokahvit seurakuntayhtymän tiloissa.

Me porvoolaiset rakastamme kirkkoamme ja arvostamme suuresiellä tehtävää työtä. Me muistamme myös, että ilman kirkonpalvelijoita siellä ei toimitettaisi yhtäkään jumalanpalvelusta, vihkimistä, hautausta eikä juuri muutakaan.

On ilo saada teidät vieraiksemme, kysellä yhdessä teidän kanssanne työmme päämääriä ja virkistystä siinä ohessa.

Tervetuloa Porvooseen!

Välkommen till Borgå.

Jag önskar Er alla en riktigt trevlig sammankomst!

Heikki Hakamies
Kirkkoherra
Porvoon suom.srk

hastonhoitajan. Kaksi jäsentä on erovuorossa vuosittain. Toimikausi alkaa heti vuosikokouksesta. Alaosaston tili ja toimintavuosi on kalenterivuosi.

Koolle kutsuminen on tapahtunut postitse kirjeellä tai ilmoituksella lehdesämme. Nyt ei postia enää käytetä. Kokouksista ilmoitetaan lehdesä ja nettisivujen ilmoitustaululla. Sähköpostia myös käytetään. Olisi hyvä, jos kaikkien jäsenten sähköpostiosoitteet olisivat oman alaosaston sihteerin tiedossa.

Toiminta

Toiminnasta säännöissä on mm. seuraavaa. Alaosasto pitää yhteyttä alueensa kirkonpalvelijoihin, Kirkonpalvelijat ry:n hallitukseen, ja alueellaan toimivaan SVTL:n alueyhdistykseen ja seuraa jäsentensä edunvalvontaa. Alaosasto järjestää vuosikokouksen huhtikuun loppuun mennessä. Lisäksi tulisi järjestää koulutus, virkistys - ja retkilaisuuksia alueen eri seurakunnissa. Kirkonpalvelijat ry tukee toimintaa vuosittain 300 eurolla. Tuen maksaminen

edellyttää, että vuosikokouksen pöytäkirja liitteineen lähetetään yhdistyksen sihteerille. Myös mahdolliset kolehti ja arpajaistuotot ovat talouden tukena. Seurakunnatkin saattavat kustantaa kokouksien kahvitarjoilut.

Alaosastot ovat toimivia, ainakin vuosikokouksen ovat kaikki pitäneet. Koulutustakin on järjestetty. Esimerkkinä olkoon maaliskuussa Hämeenlinnassa, Kanta-Hämeen alueella, Kirkkopalvelujen kanssa järjestetty koulutustapahtuma. Suntion ammattitutkintoa järjestävillä oppilaitoksilla on myös lyhyitä Kirkonpalvelijoille suunnattuja kursseja. Niitä kannattaisi hyödyntää.

Teatteriretket, muut retkilaisuudet ja pikkujoulet irrottavat arjen rutiineista ja ovat yhteisöllisiä tapahtumia. Retket muiden alaosastojen vieraaksi voisi ottaa ohjelmaan. Etelä-Karjalaiset ja Päijät-Hämläiset ovat esimerkiksi vierailleet toistensa luona.

Haasteita

Kunnat yhdistyvät, samalla seurakunnat yhdistyvät ja suurenevät. Syn-

tyy kappeliseurakuntia. Kirkonpalvelijoita jää paljon eläkkeelle, eikä uutta välttämättä oteta lähteneen tilalle. Työtä yhdistellään ja osin ulkoistetaan. Työt lisääntyvät ja joudutaan liikkumaan enemmän eri toimipisteiden välillä. Työ on entistä kuluttavampaa.

Alaosastojen toimikunnilla on tulevaisuudessa paljon haasteita, että ne saavat houkutelua jäseniä kokouksiin. Alaosastot ovat Kirkonpalvelijat ry:n vahvuus. Aktiivisesti toimivia jäseniä on meillä enemmän kuin muissa SVTL:n yhdistyksissä. Heitä on myös SVTL:n alueyhdistysten hallituksissa.

Opinto- ja koulutuspäivillä pohditaan alaosastoasiaa. Lisäksi ensi vuonna järjestetään alaosastojen puheenjohtajien ja sihteerien koulutustapahtuma, jossa luonnollisesti mietitään tulevaisuuden toimintamalleja.

Yrjö Leppänen
Kirkonpalvelijat ry:n
varapuheenjohtaja

Hautausmaan kesätyöntekijän muistilista

Kesäisin ev.lut. kirkon henkilöstömäärä kasvaa runsaasti. Selvästi eniten kesätyöntekijöitä palkataan hautausmaalle, vuosittain noin 3500 työntekijää eri pituisiin työsuhteisiin.

Runas puolet kesätyöntekijöistä on opiskelijoita ja nuoria. He työskentelevät pääosin hautausmailla lyhyissä työsuhteissa vain keskikesän kuukausina. Toisen suuren ryhmän muodostavat ns. kausityöntekijät, joiden kesä venyy molemmista päistä. Työjakso kestää yleensä 6–7 kuukautta. Kausityöntekijälle tehdään aina määräaikainen työsopimus, koska työn kausiluonteisuus on yksi määräaikaisen työsuhteen perusteista.

Monet kausityöntekijät palaavat vuodesta toiseen töihin hautausmaalle ja näin he pysyvät ansiosidonnaisen työttömyysturvan piirissä. Tällaisia "vakituksia" hautausmaan kausityöntekijöitä on seurakunnissa yhteensä noin tuhat henkilöä. Kausityöntekijöiden kohdalla on noudatettava kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä. Hautausmaiden lisäksi seurakunnat palkkaavat kausityöntekijöitä jonkin verran mm. kiinteistötoimeen ja leirikeskuksiin.

Kausityöntekijät voivat olla tunti- tai kuukausipalkkaisia työntekijöitä. Suurin osa on tuntipalkkaisia ja heihin sovelletaan virka- ja työehtosopimuksen tuntipalkkaliitteen määräyksiä. Kuukausipalkkaiset ovat puolestaan ns. uuden palkkausjärjestelmän piirissä ja heidän peruspalkkansa määräytyy tehtävän vaativuutta vastaavan vaativuusryhmän mukaan.

Kausityöntekijän on työsopimusta tehdessään ja työsuhteensa aikana syytä pitää mielessä ainakin seuraavat asiat:

- Työsopimus on tehtävä kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan kirjallisesti. Lue työsopimus huolella ennen sen allekirjoittamista.
- Hautausmaan kausityöntekijän perustuntipalkka on tällä hetkellä 8,12–

9,20 €/tunti. Perustuntipalkasta sovittaessa tulee ottaa huomioon työntekijän työtehtävien laatu, laaja-alaisuus ja vastuullisuus sekä tehtävässä edellytettävä koulutus ja ammattitaito. Valitettavan usein tuntipalkka sijoittuu palkka-asteikon alapäähän, vaikka perusteet korkeampaankin tuntipalkkaan olisivat olemassa. Kokemuslisät nostavat tuntipalkkaa portaittain kahden, neljän, kuuden ja kahdeksan vuoden työkokemuksen perusteella. 1.9.2009 tuntipalkat nousevat 2,2 prosenttia.

- Tuntipalkkaiselle työntekijälle voidaan maksaa myös henkilökohtaista lisää. Kokemusten mukaan henkilökohtaista lisää maksetaan aivan liian harvoin, vaikka siihen olisi olemassa pätevät perustelut. Sopimusmääräysten mukaisesti työntekijälle voidaan hänen työaitonsa, tehokkuutensa tai tehtävien asettamien erityisten vaatimusten perusteella ja työnantajan harkinnan mukaan maksaa henkilökohtaista lisää, jonka suuruus on enintään 0,92 euroa tunnilta. Esimerkiksi hautausmaan tietyllä alueella työskentelevälle henkilölle, jonka tehtävänä on määräjän ajan opastaa, ohjata ja valvoa muiden työntekijöiden työtä (ns. palstanhoitaja tai ryhmän vetäjä), on perusteltua maksaa henkilökohtaista lisää.

- Kuukausipalkkaisten kausityöntekijöiden on syytä muistaa, että peruspalkan ei suinkaan aina tarvitse olla vaativuusryhmän vähimmäispalkan suuruinen. Peruspalkan on oltava vähimmäispalkkaa suurempi esim. silloin, kun tehtävässä on piirteitä ylemmästä vaativuusryhmästä tai kun tehtävä todetaan vaativuusriteerien perusteella muita samaan vaativuusryhmään sijoitettuja tehtäviä vaativammaksi. Jos esimerkiksi kausityöntekijän tehtäviin kuuluu opastaa, ohjata ja valvoa muiden työntekijöiden työtä, peruspalkan on oltava vaativuusryhmän vähimmäispalkkaa suurempi tai tällainen tehtävä on sijoitettava kokonaisuudessaan muita korkeampaan vaativuusryhmään.

- Ylitöistä on maksettava erillinen korvaus. Ylitöihin ei ole pakko suostua. Ylitöitä saa teettää vain työntekijän antamalla suostumuksella. Jos ylitöitä tehdään sunnuntaina, illalla (kello 18–23) tai yöllä (kello 23–07), ylityökorvausten lisäksi on maksettava työehtosopimuksen mukaiset sunnuntai-, iltai- ja yötyökorvaukset.

- Hautausmaan kausityöntekijälle kertyy vuosilomapäiviä kuten muillekin työntekijöille. Normaalisti tuntipalkkaiselle työntekijälle maksetaan lomakorvaus kertyneistä vuosilomapäivistä määräaikaisen työsuhteen päättyessä. Tarkista työsuhteen päättyttyä, että sinulle on maksettu lomakorvaus. Kausityöntekijä voi pitää osan kertyneistä vuosilomapäivistä lomana työsuhteen kuluessa, jos työnantaja siihen suostuu.

- Muista huolehtia liiton jäsenmaksusta (joka sisältää työttömyyskassan jäsenmaksun), jotta sinulla olisi mahdollisuus saada työttömyysaikana ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa.

- Työntekijänä sinulla on myös velvollisuuksia: mm. tehdä sovittu työ huolellisesti, noudattaa työnantajan antamia ohjeita ja työmääräyksiä sekä pitää kiinni työaajoista.

Kesäterveisin!

Sakari Timonen
SVTL:n työmarkkina-asiamies

*Herra, sinun kädessäsi ovat
päivämme ja vuotemme.*

*Auta meitä aina
muistamaan, kuinka
katoavaisia olemme kaikessa
voimiemme tunnossakin.*

*Kiitos, että kuolema
on kukistettu ristisi ja
ylösnousemuksesi kautta.*

*Kiitos, että minäkin saan
kulkea kohti Isän kotia sinun
armoosi luottaen.*

In memoriam

Työmarkkina-asiamies Sakari Timonen menehtyi 16.5.2009 Helsingissä. Hän oli syntynyt 7.1.1961.

Valtiotieteiden maisteri Timonen tuli Kirkon alojen ammattijärjestö SVTL ry:n palvelukseen vuonna 2002. Hän hoiti monia työmarkkinatehtäviä liitossamme osallistumalla mm. työryhmyöskentelyyn, hoitamalla jäsenneuvontaa ja kirjoittamalla jäsenlehteen. Erityisen lähellä hänen sydäntään oli luottamusmiestoiminnan kehittäminen ja uusien luottamusmiesten rekrytointi. Hän myös laati edunvalvonnassa tarvittavia tilastoja ja laskelmia.

Sakari Timonen oli tinkimätön työntekijöiden aseman puolustaja. Työyhteisössä hän oli hiljaisen huumorin mies, joka havaitsi asioissa niiden inhimillisen puolen. Jäämme kaipaamaan Sakarin omaperäistä persoonaa.

**SVTL:n toimiston henkilökunta,
Sakarin työtoverit**

"Porvoon mitalla – Med Borgå mått"

Arvoisat kirkonpalvelijat, saamme viettää vuoden 2009 opinto- ja koulutuspäiviä historiallisessa Haikon kartanossa jossa myös aikoinaan Venäjän keisarisuvun jäsenet ja 1800-luvun aatelistet ovat vierailleet.

Kartano ja sen ympäristö ovat myös inspiroineet taidemaalari Albert Edefeltiä ja kansallisrunoilija Johan Ludvig Runebergia.

Porvoon ensimmäisistä valtiopäivien avajaisista on 200 v. ja Tuomiokirkko on jälleen otettu käyttöön tuhoisan palon jälkeen.

Toivotamme Teidät kaikki kirkonpalvelijat tervetulleiksi "Porvoon mitalla" opinto- ja koulutuspäiville.

Uudenmaan alaostaston juhlatuimikunta:

Toini Tissari Markku Lappalainen Antti Ruuskanen Björn Ståhl

Ärade föreningsmedlemmar i kirkonpalvelijat ry, vi har glädjen att fira årets studie- samt skolningsdagar i historiska Haikko gård som även i tidernas begynnelse den Ryska kejsarsläktens medlemmar samt andra 1800-talets adliga visiterat.

Herrgården och dess miljö har även inspirerat konstnären Albert Edefelt samt nationalpoeten Johan Ludvig Runeberg.

Det är 200 år sedan Borgå första lantdag firades. Nu har Borgå domkyrka äntligen tagits igen i bruk efter den våldsamma branden för 3 år sedan.

Välkomna alla medlemmar till "med Borgå mått" studie och skolningsdagar.

Nylands underavdelnings festdirektion:

Kanta-Hämeen alaostaston kesäillanvietto

Hausjärven kunnan Valkjärven leirikeskuksessa perjantaina 28.8.2009 klo 17.30-21. Osoite: Tulikalliontie 80, 12100 OITTI.

Saunomista, yhdessäoloa, iltapalaa, iltahartaus. Uimapuku sekä omat grillimakkarat mukaan. Päijät-Hämeen alaostaston jäseniä vieraanamme.

Ilmoittautuminen viimeistään 14.8.09 joko jouni.honkanen@evl.fi tai 050 404 7194. Tervetuloa!

Toimikunta

Päijät-Hämeen alaostaston retki

Teemme retken Valkjärven leirikeskukseseen Hausjärvelle, Tulikalliontie 80, 12100 Oitti, perjantaina 28.8.2009. Osallistumme Kanta-Hämeen alaostaston illanviettoon. Lähdemme kimpakyydillä Lahden Risinkirkolta 16.15. Tilaisuus alkaa 17.30. Saunomista, yhdessäoloa, iltapalaa, iltahartaus.

Ilmoittautumiset 14.8 mennessä, sähköpostitse ryjo.leppanen@evl.fi, puh. 0440210949. Kerro mahdollinen dieettisi. P.S. uikkarit mukaan.

Toimikunta

Kaupunginkirkko ja tuomiokirkko – Porvoon vaikuttavin rakennus

Porvoo ja koko Itä-Uudenmaa muodostui uudisasukkaiden vaurastuvaksi peltoviljelysseuduksi 1200-luvun puolenvälin jälkeen. Raivaajat olivat pääosin Ruotsin itärannikolta ja saarilta tulleita uudisasukkaita tai heidän jälkeiläisiä, jotka jo jopa puolta vuosisataa olivat alkaneet asuttaa Länsi-Uuttamaata. Porvoon seurakunta ja samalla pitäjä perustettiin vuosisadan loppupuolella ja ainakin näistä ajoista alkaen Porvoonjoen itärannan kummalla, samalla paikalla kuin nykyisin, seisoi seurakunnan oma kirkko. Ensimmäinen rakennus oli puinen ja samoin seuraava, ehkä kolmaskin.

Tämä puukirkkojen sarja jatkui aina 1400-luvun alkuun asti. Tällöin seurakunta – joka tuolloin käsitti sekä muutamia vuosikymmeniä aikaisemmin, ehkä 1380-luvulla kaupunkioikeudet saaneen Porvoon kaupungin ja sitä ympäröineen maaseudun, myöhemmän maalaiskunnan, päätti rakentaa itselleen kivikirkon. Se tuli olemaan yksi ensimmäisiä Suomen mantereen kivistä muurattuja tempeleitä: erinäisten rakennuspiirteiden ja kirjallisten lähteiden perusteella sen uskaltaa sanoa olevan 1410-luvulta. Osia siitä todellakin on säilynyt, kuten nykyisen kirkkorakennuksen pohjoisseinän länsiosa ja länsiseinän pohjoisosa oviaukon kaarineen.

Jos lähestyy kirkkoa Vanhan Raatihuoneentorin suunnasta jyrkkää, mukulakivin päällystettyä Flensborginkujaa pitkin, on silmien edessä melkein koko ajan osa sen valkoiseksi kalkittua seinää. Siinä erottaa jo kaukaa koristekomeron, joka on nelilehden muotoinen ja huolellisesti muurattu.

Samanlaisia koristekomeroita on myös kirkon länsipäädystä, eikä niitä ole jätetty tekemättä muihinkaan 1400-luvun puolivälin kivikirkkoihin. Porvoon tuomiokirkon eteläseinän nelilehtikomero on kuitenkin tapaus si-

© Porvoon kaupungin matkailutoimisto

nänsä. Se liittyy kirkkorakennuksen aivan omalla tavallaan ympäristöönsä ja katseeseen. Aina kun kävelee tuon matkan Flensborginkujan rinnettä ylöspäin tuntee, että tuo merkki kutsuu. Se houkuttelee luokseen ja keskustele ihmisen kanssa. Se kutsuu tulemaan lähemmäksi, näkemään kirkkorakennuksen koko loistossaan, taivaallisen Jerusalemin maallisen vastineen, ja käymään sisään rakennukseen: siellä evankelistat kertovat lisää, nyt ihmisten lukemina teksteinä Uudesta testamentista.

Mielestäni ei ole sattuma, että koristekomero on muurattu juuri siihen kirkon eteläseinän osaan, josta se näkyy kujaa pitkin nousevalle. Kivikirkon laajennuksen 1440-luvulla suunnitellut rakennusmestari on työnsä puolesta – hän oli yhtä aikaa arkkitehti, maanrakennusinsinööri, kustannuslaskelmin tekijä, rakennustyössä tarvittavien materiaalien luettelon laatija ja rakennustyön johtava mestari – ollut useita kertoja tulevalle kirkon paikalla.

On inhimillisesti katsoen varmaa, että hän tuolloin on katsellut myös Raatihuoneen torin suuntaan yli kaupungin matalien hirsitalon ja pitkin Flensbor-

ginkujaa. Tämän nimen kuja sai vasta vuosisatoja myöhemmin, mutta ei ole yhtään syytä olettaa, ettei kuja jo tuolloin olisi ollut paikallaan. Se kuului kaupungin vajaat sata vuotta aikaisemmin, 1300-luvun lopulla suunniteltuun asemakaavaan. Tässä yhteydessä se linjattiin muodostamaan vino yhteys torilta kirkonpaikalle, ja voi sanoa, että valtaosa kaupunkilaisista kiipesi sitä viikottain useampiakin kertoja messuun tai muihin toimituksiin mennessään. Noin vuoden 1450 tienoilta alkaen, siis silloin, kun kirkon laajennus nykymuotoonsa oli valmis, nelilehtikomero oli heidän katseensa kohde ja teki pyhän olemuksen tunnistettavaksi jo kaukaa.

Pyhyiden tunne voimistui kirkkoonkävijöiden päästyä mäen päälle: heidän edessään oli nyt valkeaksi rapattu, kivinen kirkkomaan aita, joka oli varustettu puisella paanukatolla – siinä se erosi nykyisestä aitamuurista. Nykyisen portin kohdalla oli porttirakennus, jonka läpi kirkkoonmenijät kävelivät. Silloin he todella tiesivät ja tunsivat tullessaan pyhälle maalle – he astelivat piispan vihkimää ja pyhittämää tanner-ta, he olivat astuneet sisään Jerusale-

min kaupunginmuurin portista. Edessä kohosi Herran temppeli, Jerusalemin temppeli.

Nykyajan ihmisille on itsestään selvää, että kirkkomaata on siisti, siellä on hyvin suunnitellut käytävät, ehkä päällystetytkin. Tämä on kuitenkin nuori ilmiö, vasta vajaan 200 vuoden ikäinen, useimmiten 1900-luvulta. Aikaisemmin kirkkomaata oli lukemattomien, monesti sekavasti muotoutuneiden hautakumpujen kenttä, kurainen märällä säällä tai syksyllä ja keväällä kalman hajun leivittäessä ilmaan ja ihmisluiden työntyessä esiin maasta. Koirat ja siat saattoivat kuljetella niitä.

On vaikea kuvitella että tällaista aluetta olisi pidetty pyhänä, mutta niin vain on. Meidän on hyvin vaikea hyväksyä sitä, mutta emme me ymmärrä muutoksen sitä maan-, lian- ja hajunläheisyyttä, joka kuului osana ihmisten elä-

mään keskiajalla uuden ajan alkupuolella. Pyhyyden kokemus ei vaatinut steriiliä tai hyvänhajuista ympäristöä.

Henkilökohtaisimman pyhyyden kokemuksen ihminen useimmiten saa lapsuuden muistoista, tiedostamattomista tai tiedostetuista, vaistomaisista tai läpiajatuista. Ehkä voimakkain side on kaste tai ennemminkin tietoisuus siitä, että on kastettu elämän ensi päivinä. Kirkkosaliin joko pääsisäänkäynnistä eteläpuolella tai, jos oli köyhempi, länsiovesta sisään käyneenä kirkkoon tulijalla oli edessään kasteen paikka. Keskiajalla se oli keskellä kirkkosalia, ja se oli ainoa paikka, jossa pyhä toimitus tapahtui kuorin ulkopuolella. Vasta 1630-luvun aikana ja jälkeen kastepaikka siirrettiin kuoriin, missä se useimmissa kirkoissa nykyisin on. En ole pystynyt selvittämään, miksi tämä suuri muutos, yksi suurimpia

kirkkojemme sisustuksen historiassa, tapahtui.

Oli miten oli, kaste on ollut ja se on voimakkain yhdistäjä pyhyteen ja sen henkilökohtaiseen tuntemiseen. Yksittäisen ihmisen kokemus liittyy kuitenkin myös laajempaan kokonaisuuteen. Keskiajalla niin kuin myöhemminkin se oli turvallisuuden tunne, joka muodostui siitä, että kaikkialla muualla, lähellä ja kaukana, oli universaalikirkon fyysisiä merkkejä, kirkkorakennuksia, joissa samanlainen rakenne ja ajatus antoivat mahdollisuuden kokea pyhyyden. Pyhä on asia, joka aina tuntuu liittyvän paikkaan ja kohteeseen.

**Markus Hiekanen
Professori (ma.), FT**

Kirkonpalvelija esimiehenä ja alaisena muuttuvassa seurakunnassa

Monenlaiset muutoksen tuulet puhaltavat tällä hetkellä yhteiskunnassamme. Nämä tulevat koskettamaan aina jollakin tavalla myös yksittäisen seurakunnan työtä ja hallintoa. Varsinkin kuntien yhdistyminen vaikuttaa seurakuntien tai seurakuntayhtymien koon suurenemiseen. Tämä johtaa seurakuntien määrän vähenemiseen ja suurempien työyhteisöjen syntymiseen.

Toisaalta kirkon jäsenmäärä näyttää vähenävän koko ajan. Tällä hetkellä kirkkoamme kuuluu n. 80 % väestöstä. Keskeinen kysymys kuuluu: miten ja millä tavalla kirkosta eroavien määrää saataisiin vähenemään tai jopa pysähtymään. Jokainen kirkosta eroava vie pois mukaan taloudellisia resursseja. Lama koskettaa tätäkin kautta kirkon taloudellista pohjaa.

Seurakuntien määrän väheneminen ja kirkosta eroavien henkilöiden määrän lisääntyminen pakottaa yksittäistä seurakuntaa pohtimaan, miten tul-

laan toimeen entistä vähemmällä rahalla, kun yritetään pitää kiinni kirkon perustehtävän toteuttamisesta. Tästä muutoksen tuulista saavat osansa myös kirkonpalvelijat seurakunnan työntekijöinä. Heidän työnkuvansa saattavat mennä uusiksi. Työtä tullaan järjestelemään eri tavalla. Tarkastelun kohteeksi tulee työn uudelleen organisointi. Tähän tarvitaan kirkonpalvelijoista entistä enemmän niitä, jotka ovat valmiit "hyppäämään" esimiehen tehtäviin. Mitä isompi on yksikkö, sitä enemmän syntyy painetta siihen, miten tehtävät tulisi johtamisen näkökulmasta katsottuna organisoida mielekkäällä tavalla.

Kirkonpalvelijat joutuvat näissä muutoksen tuulissa uusien haasteiden eteen. Osaa tarvitaan esimieheksi. Tällöin tarkastelukulma työn tekemiseen muuttuu. Mitä on olla esimies muuttuvassa seurakunnassa, jossa laman kourissa painiskeleva seurakuntalainen päätyy eroamaan kirkosta talou-

dellisten syiden takia. Miten minä, kirkonpalvelija, omalta osaltani esimiehenä voisin vaikuttaa siihen, että ihmiset kokisivat kirkkoon kuulumisen tärkeänä ja merkittävänä. Miten minun tulisi tuo näkökulma ottaa paremmin huomioon omassa tehtävässäni esimiehenä?

Edellä olevat asiat koskettavat samalla tavalla niitä kirkonpalvelijoita, jotka toimivat alaisina omassa tehtävässään. Mitä on olla hyvä alainen? Miten alaisena minun pitäisi tehdä työni, jotta osaisin oikealla tavalla vastata niihin tarpeisiin, joita seurakuntalaiset odottavat kirkolta? Mitä työssäni ja tehtävässäni on sellaista, mikä edistää kirkon perustehtävän toteuttamista?

Näitä asioita on tarkoitus pohtia Porvoossa 23.6.2009 Kirkonpalvelijat ry:n opinto- ja koulutuspäivillä.

**Keijo Toivanen
Kunniasuntio**

KIRKONPALVELIJAT ry:n OPINTO- JA KOULUTUSPÄIVÄT

Porvoo – Haikon Kartano 23.–24.6.2009

“Porvoon mitalla”

TIISTAI 23.6.2009

- 8.00 Ilmoittautuminen ja tulokahvit**
* Haikon Kartano
- 9.30 Kesäpäivien avaus** 571: 1-3
* Puheenjohtaja Kaarina Yli-Somero
* Juhlatoimikunnan puheenjohtaja Toini Tissari
* Kirkkoherra Heikki Hakamies
* Hiippakuntadekaani Kaarina Ylönen
- 10.30 Kirkonpalvelija esimiehenä ja alaisena** 522
muuttuvassa seurakunnassa
Eettiset ohjeet 2009
* Keijo Toivanen, kunniasuntio, rovasti
- 12.00 Lounas** 472: 1
* Haikon Kartano
- 13.00 Harkinnanvarainen palkanosa** 408
Seurakuntaliitokset – vaikutus
kirkonpalvelijoihin
* Risto Voipio, kirkkoneuvos
* Ritva Rasila, SVTL:n toiminnanjohtaja
- 14.30 Kahvit**
* Haikon Kartano
- 15.00 Työnmittauksen uudet kuviot**
Laatutasoajat siivouksessa ja
kiinteistön hoidossa
* Pekka Paldanius
Kimi-Teknia Oy
- 16.30 Alaosasto- ja alueyhdistystoiminta**
* Matti Löppönen
SVTL:n puheenjohtaja
- 17.30 Päivällinen** 472: 1
* Haikon Kartano
- 18.30 Vuosikokous**
* Haikon Kartano
- 20.00 Kylpylänkäyttömahdollisuus**
* Haikon Kartano

KESKIVIIKKO 24.6.2009

- 8.30 Kirkon esittely**
* Suntio Björn Ståhl
* Linja-autokuljetus kirkolle järjestetty
- 9.00 Messu**
* Porvoo tuomiokirkko
* Saarnaa kirkkoherra Heikki Hakamies
- 10.30 Valokuvaus**
* Tuomiokirkon edustalla
- Kirkkokahvit**
* Suomalainen seurakuntakoti
Lundinkatu 5
- Kiertokävely**
* Vanhan Porvoon ympäristö
- 12.00 Ennaltaehkäisevä konservointi**
* Haikon Kartano
* Heidi Wirilander
Tekstiilikonservaattori, YAMK
- 13.00 Luento** 509
Työhyvinvointi, Tunneviisaus,
Voimaantuminen
* Haikon Kartano
* Paavo Kärkkäinen
- 14.30 Kesäpäivien päätös**
* Haikon Kartano
* Seuraavat opinto- ja koulutuspäivät
29.–30.6.2010
Seinäjoki
Matti Pesonen
* Puheenjohtaja Kaarina Yli-Somero
- 15.00 Lähtölounas** 462
* Haikon Kartano

Majoitus:

Hotelli Haikon Kartano, Haikkoontie 114, Porvoo

Hyvää palvelua seurakunnassa

Kuopion hiippakunnan järjestämä opintomatka kirkonpalvelijoille, keittiö- ja toimistotyöntekijöille suuntautui toukokuussa Unkariin. Matkan oppinnollinen teema oli ”Hyvää palvelua seurakunnassa”.

Voidaan ajatella, että hyvän palvelun aakkoset meissä liittyvät siihen, kuinka itse olemme tulleet hyvin kohdatuksi ja palveluksi. Miten hyvältä onkaan tuntunut, kuinka ainutlaatuiseksi olenkin tuntenut itseni siinä seurakunnassa, kaupassa, asiantuntijan juttusilla, terveyspalveluiden äärellä, missä minua palveltiin erinomaisesti. Hyvässä palvelussa on kysymys kahden ihmisen onnistuneesta kohtaamisesta; toisen kuulemisesta, kiireettömyyden tunteesta, oman osuutensa ammattimaisesti hoitamisesta niin, että seurakuntalaisen asia on otettu huomioon tilanteen vaatimalla tavalla. ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se myös heille”. Matt.7:12.

Hyvää palvelua seurakunnassa voidaan katsoa esimerkiksi palveluiden polkuna, kuinka jokin asia seurakuntalaisten kanssa sujuu alusta loppuun. Näitä seurakunnan ”palveluketjuja”

Kirkonpalvelijat ry:n VUOSIKOKOUS

pidetään 23.6.2009 klo 18.30 Haikon Kartanossa. Osoite Hotelli Haikon Kartano, Haikkoon-tie 114, Porvoo.

Esillä sääntömääräiset asiat ja yhdistyksen SVTL:n hallituksen jäsenten valinta sekä edustajiston jäsenten valinta kaudelle 2010-2012.

Helsingissä 17.2.2009

Kirkonpalvelijat ry:n hallitus
Kaarina Yli-Somero puh.johtaja
Kari Hartikainen sihteeri

Kuopion hiippakunnan hiippakuntadekaani Sakari Häkkinen, matkaopas Ester ja Tytti Pietilä Budapestin maisemissa.

voidaan miettiä eri työaloille mm. survan omaisen kohtaamisesta ja hautajaisjärjestelyistä kurssikeskuksen varaamiseen ja siellä toteutettavaan tilaisuuteen. Moni seurakunnan työntekijöistä liittyy oman työnsä osalta tällaisen palveluketjuun, tiedostipa sitä tai ei. Joissakin polun risteyskohdissa voi olla myös pullonkauloja, jolloin asioiden hoitamisesta ei ole luotu yhteisiä hyviä käytäntöjä ja seurakuntalaisen hyvä kohtaaminen voi jäädä vähemmälle.

Työntekijöiden keskinäinen yhteistyö sekä toiminta seurakuntalaisten kanssa voisivat jatkuvasti olla aktiivisen kehittämisen asioita. ”Sisäisessä asiakkuudessa” työntekijät huomioivat toinen toistaan ja pyrkivät puhaltamaan yhteen hiileen, tekemään kukin parhaansa, jotta seurakunnasta ollaan hyvänä esimerkkinä seurakuntalaisille ja yhteistyökumppaneille. Kaikki työyhteisön jäsenet ja päätöksentekijät ovat yhdessä oman seurakuntansa käynti-

kortteja. Ammattitaitoisuus, kohteliaat käytöstavat, neuvot, läsnä olemisen tuntu ja toisen kuunteleminen eivät maksa mitään ja ovat helposti toteutettavissa, mutta voivat merkitä seurakuntalaiselle uskomattoman paljon.

Hyvä palvelu työyhteisössä edistää työviihtyvyyttä ja ilmapiiriä, vähentää työstä poissaoloja ja sairastumisia ja sen myötä kustannuksia. Seurakuntalaisille saatu hyvä palvelu voi merkitä yhteenkuuluvuutta omaan seurakuntaan, vahvistaa jäsenyyttä, tuoda aktiivisiksi osallistujiksi toimintaan.

Kiitos, että sain olla osa opintomatkaa!

Tytti Pietilä,
Koulutuspäällikkö
Kirkkopalvelujen Opintokeskus

Oravanpyörästä oravanpesään...

*"Tartut pienellä kädelläsi käteeni,
hidastan askeleita."*

Yhä useampaa nykyisessä oravanpyörässä olevaa kuormittaa vuosi vuodelta kasvava kiire. Vapaaehtoinen pysähtyminen näyttää olevan vaikeaa. On saatava niin paljon aikaan, luotava tiensä huipulle asti, mikä se sitten kullakin on. On rakennettava elämäänsä, oltava mukana, yritettävä, tehtävä ylitöitä, varmistettava paikkansa tässä kiihtyvässä raketissa. Monet selviävät hyvin, mutta joillekin tulee pysähdys, uupumus... Tulee elämän arvioinnin kohta, omien asioiden pursuavien tai sitten tyhjyyttä ammottavien hyllyjen inventaarion aika. Osa uupuneista kykenee palaamaan takaisin työelämään. Joillekin mahdollistuu tehtävien vaihto. Osa voi kokea vielä antoisaa uuden elämänvaiheen. Valitettavan moni ei kuitenkaan selviä, vaan suistuu itse-tuhoiseen käyttäytymiseen, osa joutuu jäämään sairauseläkkeelle. On se-ikä yksilön, mutta myös yhteiskunnan kannalta vakavasta asiasta kysymys, jos ihminen uupuu.

Elämässä tapahtuvat vastoinkäymiset nostavat koko eletyn tarinan näyttämölle. Kuten lentokoneissa on musta laatikko, niin myös meillä ihmisillä,

sitä kannamme itse kukin mukana. Mikäli omassa laatikossa, sinne- hän me olemme keränneet tietoja lentomme vaiheista. Siis mikäli omassa mustassa laatikossamme on paljon kiipeyttä ja jos tästä yhteiskunnassamme meneillään olevasta kiihdytyksestä putoaa, tulevat eteen raajarikkona pimeässä harhailun vuodet. Siellä hapuillessa on vaaransa.

Toisaalta elämä voi rutinoitua automaattisiin pakkotoimintoihin; työ, huuruinen ajomatka töihin, kasasta toiseen siirrettävät paperit, kohtaamattomuudet, sohva, sänky, työ, huuruinen ajomatka työhön, kasasta toiseen siirrettävät paperit, kohtaamattomuudet, sohva, sänky...

Silloinkin, tasaisesti ja turvallisesti kulkiessa, voi elämä päättyä jo paljon ennen hautaamista... pystyynkuoleminen?

Miten sitten selvitä, mistä saisi tasapainoa ja mikä meitä oikein uuvuttaa? Yksi aikaamme vaivaava asia, joka uhkaa monien hyvinvointia, on kiire. Ranskalainen filosofi, Paul Virilio, kirjoittaa: "Vauhdin kasvaessa elämä

katoaa ympäriltämme". Onko minulta, sinulta, Tertulta tai Heikiltä kadonnut elämä ympäriltämme. Olemmeko menettäneet kosketuksen johonkin merkittävään?

Tarina tuhkasta

Työskennellessäni kahdeksantoista vuotta sitten Geologian tutkimuskeskuksessa geofysiikan osastolla, paloin loppuun, "tuhkaksi" asti. Työt pysähtyivät, sairausloma alkoi. Analysoin uupumusta aiheuttaneita asioita, toimintatapoja ja omia tunteitani. Lähdin kulkemaan työhistoriaani taaksepäin ja tarkastellessani uupumukseen johtaneita syitä, löytyi muutamia merkittäviä asioita. Olin saanut tehdä mielenkiintoista työtä. Sitouduin siihen vahvasti ja lopulta olin työnkourussa, niin kuin narokomaani huumeeseensa. Muu elämä jäi huonolle hoidolle. Sitten tuli perheeseen liittyvä kriisi; syöpä. Eteeni nousi asfaltin läpi kivinen seinä, jota vasten törmäsin lujalla vauhdilla... ensin rysähdys, sitten hiljaisuus...

Tuli kohta, jossa oli pakko pysähtyä, istua miettimään elämän tärkeysjärjestystä.

Kuunnelllessani itseäni ja kehoni tuntemuksia, tunsin painon harteillani! Huomasin kantavani koko elämää selässäni; huolia täynnä olevaa reppua. Sinne oli kertynyt matkanvarrelta monia asioita, joiden alla kompurointi oli äärimmäisen tuskallista. Siellä taakana oli jopa lapsuuden aikaisia tunteita, niitä ilmaisemattomia, joista monet olivat pelottavia ja kauhun sävyttämiä, painavia. Aloin systemaattisesti edetä ja perehdyin laajasti kriiseistä selviytymistä käsittelevään kirjallisuuteen. Opiskelin lisää ja testasin monia itsehoitomenetelmiä sekä syvennyin voimaantumisen mahdollisuuksiin. Kirjoitin kokemuksistani kahdeksan kiloa muistiinpanoja ja olen siitä aineistosta julkaissut yhden runokirjan, selviytymiskertomuksen.

Loppuun palamisesta tulikin alkuun-palaminen. Se on oman tarinansa mer-

kityksen oivaltamista, tietoiseksi tule-
mista ja itselle kysymysten esittämis-
tä; mikä on minulle tärkeää. Teetkö ar-
jessani vain neljänneksi tai viidennek-
si tärkeimpiä asioita? Mistä voin saada
voimaa ja miten mahdollistaa iloa ja hy-
vinvointia myös läheisilleni.

Vaikka vastoinikäminen, sairaus...
mikä tahansa kipua aiheuttava onkin
välillä vaikeaa kestää, niin silti näyttää
kärsimyksellä olevan mielensä. Ma-
sennuksesta voikin tulla uutta luova.
Mutta miksi vasta selkä seinässä ih-
minen alkaa todentua kokevana, tunte-
vana? Sitä minä kysyn, että miksi vas-
ta silloin?

Voimaantumisestako apua uupumuksen ongelmiaan?

Tutkimusten pohjalta (Siitonen, Re-
pola, Robinsson) havahtuminen on
osoittautunut työhyvinvoinnin edisty-
misen kannalta keskeisimmäksi ydin-
käsitteeksi. Mitä sitten havahtuminen
oikein on? Se on pysähtymistä, hiljen-
tymistä, itsensä ja läheistensä syvä-
listä kuuntelemista sekä asioiden pe-
rinpohjaista uudelleen arvioimista. Ha-
vahtuminen voi olla kuin unesta herää-
mistä. Havahtuminen tukee ei-syylis-
tävän, välittävän, tunteiden ilmaisemi-

sen ja kuuntelemisen mahdollistavan
keskustelukulttuurin kehittymistä. Ha-
vahtuminen voi johtaa löytöjen teke-
miseen työyhteisössä, työtilanteessa
ja ihmisessä itsessään. Havahtumista
tarvitaan organisaation eri tasoilla.

Havahtuminen mahdollistaa voimaantumisen

Tutkimuksissa on myös tullut esiin
se, että esim. työnantaja ei voi voi-
maannuttaa, eli antaa voimaa työntekijöille.
Varmaan kaikki työnantajat ha-
luaisivat työntekijöidensä voivan hyvin,
mutta kun voimaa ei voi antaa. Ihmi-
nen kyllä voi joskus kokea saaneensa
voimaa joltain toiselta, mutta tutkimuk-
sen mukaan toista ei voi voimaannut-
taa. Koska voimaantuminen on hen-
kilökohtainen ja sosiaalinen prosessi,
voidaan hyvinvointia lisätä kunnioitta-
valla ja hienovaraisella toiminnalla.

Lopuksi:

Matkalle lähtiessä ei voi tietää, mitä
kaikkea elämä kipeydessään ja ihanuu-
dessaan tarjoaa. Uskaltamalla elää, voi
ihminen saada kosketuksen omien
tunteittensa kautta myös kärsivään lä-
himmäiseen. Luottamuksesta ja avoi-
muudesta syntyy ihmisenä olemisen
vertaiskokemus, jonka kautta on myös

mahdollista voimaantua. Mikäli rinnalla
kulkevalla on nöyryyttä ymmärtää elä-
män suuruutta ja pienuutta, saa kärsi-
myksissä matkaava apua. Syvältä tuh-
kasta voi erottaa kimmeltäviä timantte-
ja. Elämään, vaikeaan, tulee mieli.

Voimaantumista ja kohtaamisen ko-
kemuksia...

Paavo Kärkkäinen Kouluttaja, runoilija, tarinakertoja

Lähteet:

Paavo Kärkkäinen; Tähän lasken
taakkani. Runokirja 1997.

Juha Siitonen; Voimaantumisteorian
perusteiden hahmottelua. Väitös, Oul-
un yliopisto 1999.

Siitonen, Repola, Robinsson; Havah-
tuminen työhyvinvoinnin mahdollista-
miseen. Oulun yliopiston työtieteen
laboratorion hankeraportti No 16. Ou-
lu 2002.

Arvoesineistön hoito seurakunnassa

Suomen evankelis-luterilaisten seu-
rakuntien hallussa on suuri osa kansal-
lisesti merkittävää kulttuuriomaisuut-
ta. Tämä esineistö muodostuu kirk-
korakennusten sisustuksesta, saarna-
tuoleista, aktarimaalauksista ja muis-
ta taideteoksista, kirkkoketstiileistä ja
arvokkaista liturgisista käyttöesineistä
mm. ehtoollisvälineistä.

Kirjan tarkoituksena on antaa seu-
rakuntien henkilökunnalle käytän-
nön neuvoja, kuinka arvoesineistöstä
huolehditaan. Kirja jakautuu kolmeen
osaan: taideteokset, kirkkoketstiilit ja
muu kulttuurihistoriallinen arvoesineis-
tö. Konservattoreiden erityisosaami-
nen on tämän kirjan perusta. Asian-

tuntijoina ovat toimineet esinekonser-
vaattori AMK Raili Laakso, FM, taide-
konservaattori YAMK Nina Robbins ja
tekstiilikonservaattori YAMK Heidi Wi-
rilander.

Kirkon arvoesineistö on kansallista
kulttuuriomaisuutta. Sen hoitaminen
ja säilyttäminen tuleville sukupolville
on seurakunnan ja sen työntekijöiden
arvokas oikeus ja velvollisuus.

Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituk-
sen julkaisuja 2009:4

ISBN 978-951-789-282-7 (nid.)
ISBN 978-951-789-283-4 (PDF)
ISSN 1237-279X

Kirkonpalveluskunnan ja toimistotyöntekijöiden opintomatka Unkariin 4.-9.5.2009

Kuva: Hannu Korhonen

Kuopion hiippakunta järjesti hiippakunnallisena koulutuksena opintomatkan Unkariin seurakuntien kiinteistöväelle ja toimistotyöntekijöille. Koulutuksen aiheena oli Hyvä palvelu seurakunnassa. Kouluttajana toimi Tytti Pietilä Kirkkopalveluista.

Tässä lyhyt matkakertomus opintomatkastamme.

Laskeuduimme Budapestiin miellyttävien odotusten vallitessa. Lento Helsingistä on kestänyt vain pari tuntia, bussi oli järjestetty Ferihegyn lentokentältä viemään meidät ensimmäiseen majapaikkaan Gödöllön kylällä olevaan kurssikeskus Mater Salvatoriin. Ryhmämme vahvuus oli 42 henkilöä.

Illallisella meillä oli yllättävä vieras Suomen Unkarin suurlähetystöstä, ministerineuvos Ritva Svaan. Tiistai-aamuna lähdimme kiertoajelulle miljoonakaupunki Budapestiin. Meillä oli oppaana viehättävä suomea hyvin osaava Ester. Ihastuimme kaikki tähän asiantuntevaan oppaaseen.

Kaupunki oli helppo hahmottaa. Se jakautuu kahteen osaan, Budaan ja Pestiin, joita halkoo Tonava. Joen yli kulkee yhdeksän siltaa.

Pestin puolella sijaitsevat kauppahallit ja –kadut sekä rantabulevardi.

Budaksi kutsuttu kukkulainen Linna-vuoren alue Tonavan länsirannalla on

vanhempi ja hillitympi. Saimme käydä ihastelemassa Gellert-vuoren näköalapaikalla Citadellallan muureilta avautuvaa upeaa näkymää Budapestin ja Tonavan yli.

Pannonhalman luostari.

Vajaan kahden tunnin bussimatkan jälkeen olimme Unkarin kirkon koulutuspaikassa Balatonszárszósza. Paikka sijaitsi Balaton järven rannalla. Kirkkopalvelujen Opintokeskuksen koulutuspäällikkö Tytti Pietilä palautti meidät nopeasti matkahuumasta napakalla koulutustarjonnalla. Aiheena oli mm. välitehtävien palautus, erinomaisen palvelun asiakkaana, palvelu omassa työyhteisössä ja mikä merkitys on hyvällä palvelulla. Illalla tutustuimme Siófokin kirkkoon, jota esitteli ja iltahartauden piti kirkkoherra Gábor Lampért.

Keskiviikkona oli aiheina Unkarin kirkon työntekijä rakenne ja miten palveluammattiin koulutetaan Unkarissa. Ryhmytyönä teimme suomalaisen ja unkarilaisen seurakuntatyön ja palvelualan koulutuksen eroja ja yhtäläisyyksiä. Päivällisen jälkeen lähdimme Kötchen kirkkoon ja Opperheimin viinitilalle, jossa vietimme iltaa viinien ja kansanmusiikin kera.

Torstaipäivä oli kuuma, aurinko heli meitä ja kesäinen luonto oli raikas. Koulutuksen aiheina olivat mm. sisäisen ja ulkoisen asiakkuus, työntekijän

jaksaminen, tiimityö työyhteisössä. Il-tahartaudessa meitä säesti ”dramaattinen duo” johon kuuluivat seurakuntamestari Markku Heikkonen ja matkamme johtaja hiippakuntadekaani Sakari Häkkinen. Illan viimeisenä ohjelmalla oli saunassa käynti, urhoollisimmat kävivät uimassa Balaton järvessä.

Perjantaitaamuna lähdimme historialliseen yli tuhat vuotta vanhaan Pannonhalman benediktiiniluostariin, jonka on perustanut Unkarin ensimmäinen kuningas Pyhä Tapani vuonna 996. Luostari kuuluu UNESCON maailmanperintö luetteloon. Kävimme idyllisellä lounaalla viinitilan yhteydessä olevassa majatalossa Szél Fiai Fogodó’ssa. Samana päivänä tutustuimme myös Györin luterilaiseen seurakuntaan ja kirkkoon. Saimme aikaa rahojen tuhlaukseen parituntia Györin kaupungissa, illan hämärtyessä palasimme Balaton-szárszón.

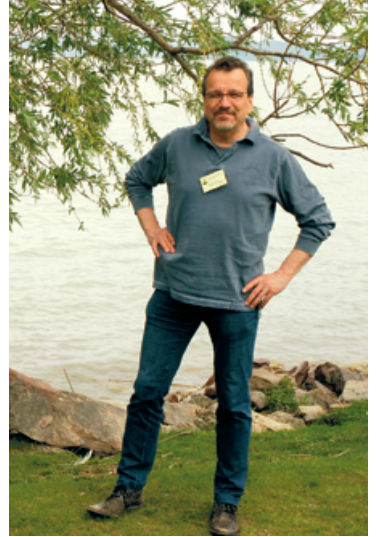
Lauantaitaamuna oli aikainen herätys ja kotimatkalta lähtö Budapestiin ja lennolle Helsinkiin. Helsinkiin saavuttuamme jätimme jäähyväiset Tytille. Kouluttajamme alkoi jo tottua kainuulaisten, pohjoiskarjalaisten ja savolaisten omalaatuiseseen huumoriin ja eriskummallisiin sanontoihin.

Koulutusmatkan yhtenä arvokkaana mielenpainavana sanontana jäi mieleeni ”kiitos kannustaa ja kritiikki rakentaa”. Ryhmämme oli saanut ensiarvoista koulutusta vietäväksi työpaikalleen.

Suurella rakkaudella kiitokset matkanjärjestäjille Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulille, Kirkkopalvelujen Opintokeskukselle sekä seurakunnille, jotka antoivat tukipalveluiden henkilöstölle mahdollisuuden opintomatkaan.

Karipekka

P.S. Porvoon päville voit vielä ilmoittautua; 050 520 7003, kirkkopalvelijat@kolumbus.fi, www.kirkkopalvelijat.fi Kari Hartikainen

Sihteerin Balaton järven rannalla.

Tasa-arvotutkimus

Kirkkoherra Toivo Matteus Toropainen oli tavallista juhlallisempi, ettenkö sanoisi vakaan hurskaampi, aloittaessaan pienen seurakuntansa työntekijäkokousta. Kello oli jo neljä yli, joten kanttori Sointunenkin tuli hengästyneenä paikalleen. Asui näet hänkin naapuriseurakunnan alueella ja matkalla oli ruuhkaa. (= toisilla ihmisillä lähdössä on luontaisia viiveitä).

Veisattiin alkuvirsi, jonka aikana jo kalenterit kaivautuivat esiin ja kännykkäkin pirahti, kuten nykyään eri tilanteissa on tapana. Toropainen aloitti:

– Minulla on tässä korkean kirkollisen tason terveisinä kaavake, jossa kysellään kaikenlaisia tasa-arvosta työyhteisössä. Jokainen saa oman kappaleensa, kunhan monistuskoneeseen saadaan mustetta. Pelkään, että jokainen joutuu palauttamaan sen suljetussa kuoressa, mutta parempi on varmastikin, että ne palautuvat minun kauttani (ääni hieman värähti), olenhan vastuussa koko toiminnasta. Kysymykset ovat kovin henkilökohtaisia ja osin kiu-

sallisiakin, joten haluaisin hieman selvittää, miten tässä nyt menettelimme, ettei seurakuntamme työyhteisön kuvaan tulisi säröjä. Olemmehan yhtä mieltä siitä, ettei kukaan meistä tunne tullessaan sorretuksi tai alistetuksi. Vakaumuksemme on nähdäkseni yhtenäinen, eikä siihen vaikuta sisaren lestadiolainen tausta tai se, että nuorisohajaaja Kuitunen harrastaa gospelia ja käy joskus Helluntailaisten tilaisuuksissa. Toivon hartaasti, että vastatessanne otatte huomioon sen, ettei meistä ja yhteydestämme lähde negatiivisia viestejä, ettei tänne lähetetä jotakin konsulttiasessoria tutkimaan ja kaivalemaan olemattomia. Annan mielelläni henkilökohtaista apua vastauksiin, jos ja kun sitä haluatte, että kaikki tulisi siististi hoidettua. Olisikohan kenellä mahdollisesti jotain kysyttävää (äänessä oli vivahdus toiveesta, ettei olisi).

Seurasin hetken hiljaisuus vaivautuneella saatteella eikä kukaan oikein osannut muuta kuin rykäistä ja vilkaista kelloa tai näppäillä tekstiviestiä. Sun-

tio Pakarinen katsoi vanhimpana rikkoa hiljaisuuden ja loihe lausumaan:

– Niin, tuota, kaikenlaisia ne nyt penkomaan lähtevät, niin kuin ei muuta tekemistä ja ajattelemista olisi. Eihän seurakunnassa voi olla mitään eriarvoisuuksia tai poikkeavuuksia. Hyvähän tässä on ollut alboa silitellä ja kuoppia kaivaa ja jos nyt kirkosta eroavatkin, niin omapahan on syynsä ja selityksensä taivaan portilla.

– Sitähän minäkin, kirkkoherra jatkoi, että lähettävät tällaisia, että olisi jotain ajan hengen mukaista touhua. Lankaikisen totuuden kanssa tällä ei ole mitään tekemistä.

Kun kokous oli saanut kalenteriasiat käsiteltyä, kirkkoherra jäi aprikoimaan pihalle purkautuneen työntekijäkunnan pitkään jatkunutta keskustelua, josta ei ilmeistä päätellen puuttunut kiivastaakaan polemiikkia. Siitähän oivan ja värikkään tarinan saisi, mutta ei mahdu millään tälle palstalle.

toteaa Snap

Seurakunnan kulttuurihistoriallisten kokoelmien suojelu ja evakuointi

Evakuoinnilla tarkoitetaan ensisijaisesti ihmisten saattamista turvaan vaaratilanteissa. Evakuointitoimia voidaan kuitenkin kohdistaa myös kulttuurihistoriallisiin kokoelmiin niiden ollessa uhattuina. Kirkkorakennusten evakuointisuunnitelmien tulisi sisältää suunnitelmat kokoelmien evakuointimenetelmistä sekä suunnitelman evakuoinnin valmiusvarastoinnista ja vaurioituneiden esineiden tilan vakauttamismenetelmistä.

Museologisesti määriteltynä kokoelma on looginen objektien luokka, joka on koottu ja järjestetty rationaalisesti tiettyjen kriteerien mukaan. Kokoelman objektit muodostavat joukon, jolla on jokin tietty yhteinen nimittäjä. Kokoelmat saavat alkunsa yksilöllisistä ja yhteisöllisistä rakenteista, mutta ne myös tukevat näiden rakenteiden olemassaoloa.¹

Vastuu kulttuuriperintökohteiden ja niiden kokoelmien turvallisuudesta kuuluu kohteen ja kokoelmat omistavalle organisaatiolle; kirkkorakennusten ollessa kyseessä seurakunnalle. Pelastuslaki 13.6.2003/468 määrittää omistajan velvollisuuksista onnettomuustilanteiden ehkäisemisessä muun muassa seuraavaa: Rakennuksen omistaja on velvollinen ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä sekä varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa sekä sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin omatoimisesti kykenee (Pelastuslaki 8§).

Kulttuurihistoriallisiin kokoelmiin kuuluvien esineiden evakuointi edellyttää kokoelmien arvottamista sekä esineiden evakuointijärjestyksen ja pelastusteiden määrittämistä. Opetusministe-

© Porvoon kaupungin matkailutoimisto

riön mukaan kulttuurihistoriallisten kokoelmien evakuointia voivat edellyttää seuraavat onnettomuustyyppit:

1. Kiinteistön tekniset viat (esimerkiksi vesivahingot)
2. Kiinteistöön tai kokoelmiin kohdistuvat tuhotyöt ja rikollisuus tai niiden vakava uhka
3. Kiinteistöön kohdistuvat tulipalot ja tuhopoltot
4. Luonnonkatastrofien kiinteistöön aiheuttamat vauriot
5. Yhteiskunnan häiriötilanteet (esimerkiksi suuronnettomuudet, sähkökatkot ja terrori-iskut)
6. Yhteiskunnan poikkeusolot (esimerkiksi sotatilat ja laajat yhteiskunnan sisäiset levottomuudet).²

Koska kulttuuriperintökohteet samoin kuin niiden kokoelmatkin voivat olla hyvin yksilöllisiä kokoelmien pelastussuunnittelutyö on toteutettava kohteiden ja kokoelmien erityispiirteet huomioiden. Kulttuurihistoriallisiin kokoelmiin kohdistuvien riskien hallinta on jatkuvasti organisaation turval-

lusuunnittelua ja -toimintaa uudelleenohjaavaa ja kehittävää toimintaa. Kulttuurihistoriallisiin kokoelmiin kohdistuvien riskien kartoittaminen on toteutettava siten, että kokoelmien ominaispiirteet, niiden sijoituspaikat sekä dokumentointi- ja historiatietoja koskevat kysymykset on huomioitu.

Organisaation tavoitteellinen ote turvallisuusjohtamisessa luo edellytyksen kokoelmien riskinhallintatyölle. Turvallisuusjohtamiselle on olemassa hyvät edellytykset, kun sekä organisaation johto että koko henkilöstö osallistuu omalta osaltaan turvallisuuskysymysten suunnitteluun tai toteuttamiseen. Kun turvallisuusasiat ovat osa organisaation vuosittaista strategia ja -budjettisuunnittelua, turvallisuuskysymysten kehittymiselle on olemassa myös toiminnalliset edellytykset.

**Heidi Wirilander,
Tekstiilikonservaattori YAMK**

Lähteet:

Keskuskauppakamari ja Helsingin seudun kauppakamari 2008: Yritysten rikosturvallisuus 2008 Riskit ja niiden hallinta, Keskuskauppakamari.

KOSTET, Juhani 2007: Kokoelmien muodostaminen. Teoksessa: KINANEN, Pauliina (toim.) 2007: Museologia tänään, Suomen museoliiton julkaisu 57, Gummerus Oy:n kirjapaino, Jyväskylä.

Kulttuuriomaisuuden uhat ja SUOJELU Työryhmän mietintö Haagin vuoden 1954 yleissopimuksen toimeenpanosta Suomessa ja osana kansainvälistä kriisinhallintaa, Opetusministeriön julkaisuja 2007:8.

Pelastuslaki 13.6.2003/468

¹ Kostet, *Kokoelmien muodostuminen, Museologia tänään, Suomen museoliitto, 2007, 136-137.*

² Opetusministeriön julkaisuja 2007:8:18.

Tukipalvelujen tulevaisuus: omaa vai ulkopuolisen tuottamaa?

Elämme tukipalvelujen (siivous, kiin-
teistöhuolto ja ruokahuolto) osalta hy-
vin mielenkiintoista ja vaiherikasta ai-
kaa. Missään vaiheessa näitä edellä
mainittuja palveluja ei ole yksityistet-
ty sellaista vauhtia kuin nyt. Saamme
päivittäin lukea ja kuulla julkishallinnon
organisaatioiden alas ajosta ja palvelu-
luiden siirtämisestä yksityisen sekto-
rin hoidettavaksi. Perustelut palvelun
yksityistämiseksi ovat tutut, työnanta-
ja on sitä mieltä että tuotettu palvelu
tulee halvemmaksi kun sen tekee yk-
sityisen sektorin toimija. Tämä viesti
on iskostettu työnantajan mieliin pal-
veluliikkeiden tehokkaan markkinointi-
koneiston avulla. Kiitokset siitä heille.
Tietysti työnantaja on hankalassa ase-
massa.

Palveluliike on vuosi vuoden pe-
rään jatkanut samaa tarinaa, me olem-
me paljon edullisempia palvelun tuot-
taja kuin julkishallinnon yksiköt. Mei-
dän palkkakustannukset ovat pienem-
mät kuin teidän jne. Tuotamme samat
palvelut kuin te 20 % halvemmalla kuin
te nyt.

Julkishallinto on vaikeiden ratkaisui-
den edessä. Verovaroin tuotettavien
palvelujen pitää olla edullisia ja laaduk-
kaita. Julkishallinnon tapa tuottaa pal-
veluja on jäykkä, tuotetaan vain yhden
laatuista palvelua. Tähän saakka ei ole
ollut järkeviä työkaluja muokata nope-
asti uusia vaihtoehtoja tuotettaville pal-
veluille, niin laadun kuin hinnan näkö-
vinkkelistä tarkasteltuna.

Clean Basic Oy ja Kimi-Teknia Oy
ovat yhdessä kehittäneet palvelun,
jossa asiakkaan aikaisemmin tekemiä
sähköisiä tai paperille tehtyjä mitoitus-
tietoja voidaan hyödyntää tuotettaes-
sa nopeasti vaihtoehtoisia palvelutaso-
ja. Näin laman aikaan myös julkishal-
linto on erittäin kiinnostunut palvelujen
laatutasoista ja niiden eroista - hintaa
unohtamatta. On entistä tärkeämpää
että pystytään nopeasti määrittele-

mään suurillekin rakennusmassoille
vaihtoehtoisia ehdotuksia eri laaduiksi.
Voidaan oman organisaation kanssa
keskustella uusista laaduista ja niiden
vaikutuksista kokonaiskustannuksiin
yksityistämisen sijaan. Näistä "laatu-
taso" ajoista on tehtävä riittävän jyrkät
toisiinsa nähden, jotta laatutason muu-
tokset ovat selviä ja konkreettisia. Näi-
tä laatutaso ajoja on tähän mennessä
suoritettu 30 kunnassa.

Ongelmitta näitä laatutaso ajoja ei
ole voitu toteuttaa. Otetaan yksi ku-
vaava esimerkki valinnan mukanaan
tuomasta ongelmasta. Siivous palve-
lua tuottava organisaatio kysyy koulu-
jen rehtoreilta mitä laatutasoa haluat-
te tulevaisuudessa meidän teille tuot-
tavan. Nyt on käytössä olevan lisäksi
tarjolla viisi valinnaista vaihtoehtoa työ-
ohjeineen, kustannuksineen ja henkilö-
kuntamäärineen.

Siinä helposti lipsahtaa sormi suu-
hun. Mikä olisi meille sopivampi. kuin
nyt käytössä oleva. Jos valitaan joku
toinen taso mitä se käytännössä mer-
kitsee.

No tähän on löydetty ratkaisu. Käy-
dään opetustoimen edustajien kans-
sa kaupantekotilaisuus, jossa kerro-
taan eri vaihtoehtojen sisältö ja verrat-
aan eri tasojen nykyisin tuottavaan ta-
soon. Näitä laatutasoja voidaan jopa
konkreettisesti kokeilla mallikohteessa
ja saada sitä kautta käytännön tietoa
miten valittu laatu toimii aidossa ym-
päristössä.

No miten tällaisen palvelujen laatu-
tasojen luominen on ollut mahdol-
lista. Ensinnäkin jo 1960-luvulla suo-
meen luotiin menetelmästandardijär-
jestelmä. Sitä ylläpidetään edelleen ja
siitä on julkishallinnosta tehty osa työ-
markkinajärjestelmää. Toiseksi suo-
massa on julkishallinnossa useita rau-
taisen ammattitaidon omaavia suun-
nittelijoita ja osa heistä on vielä iältään
nuoria.

Ja kolmanneksi tietotekniikka taipuu
yhä jostavemmin suunnittelijan käsis-
sä ja vielä usealle (8) kielelle suomen
lisäksi.

Kesää odottaen

Pekka Paldanius
Kimi-Teknia Oy
suunnittelija

Kirkonpalvelijat ry:n hallitus 2009

KAARINA YLI-SOMERO,
puheenjohtaja
puh. 0400 797 230
kaarina.yli-somero@kirkonpalvelijat.fi

KARI HARTIKAINEN, sihteeri
PL 421, 70101 KUOPIO
puh./fax: (017) 2811697
050 5207003
kirkonpalvelijat@kolumbus.fi

EIJA JAAKOLA
puh. 040 595 7001
eija.jaakola@evl.fi

YRJÖ LEPPÄNEN
puh. 044-0210949
yrjo.leppanen@evl.fi

JOUNI HONKANEN
puh. 050-404 7194
jouni.honkanen@evl.fi

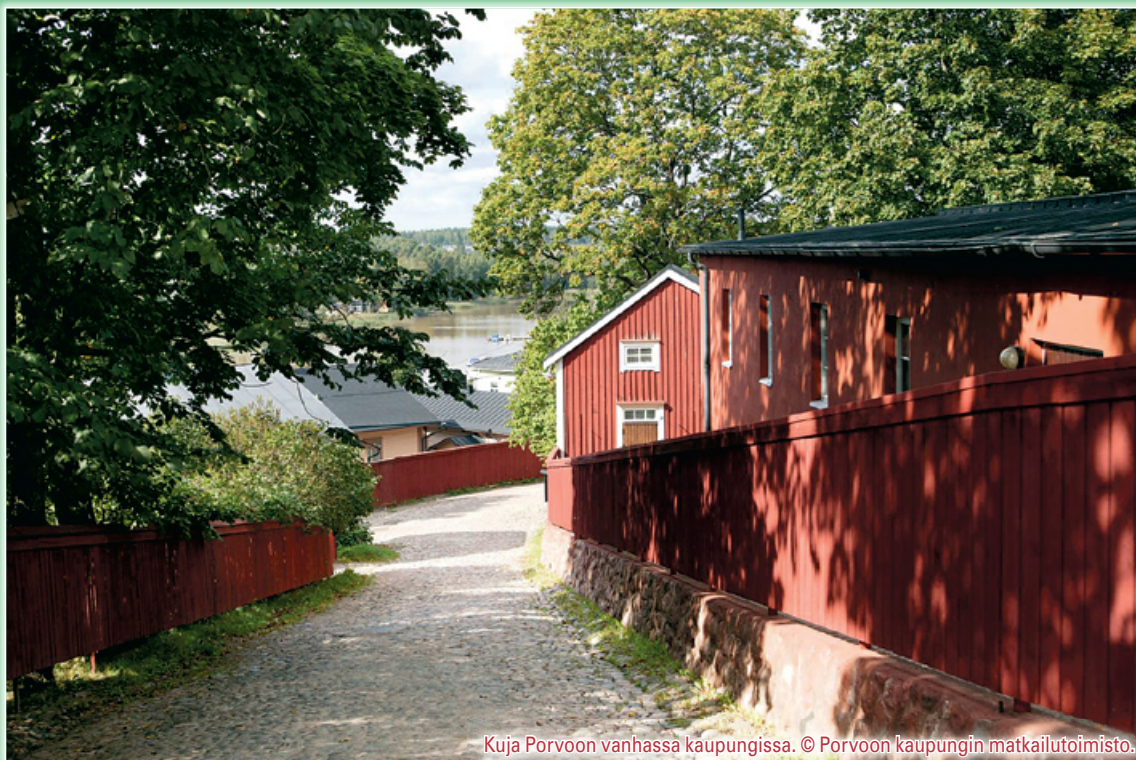
ANNA-LIISA TIKKALA
puh. 050 60965
anna.liisa.tikkala@gmail.com

TUOMAS LEMINEN
puh. 044 744 0049
ikaalisten.seurakunta@evl.fi

SAILA KOSTIAINEN
puh. 050 3377 148
saila.kostiainen@evl.fi

OSMO NISSI
puh. 050 326 5874
osmo.nissi@evl.fi

KRISTIINA SANAKSENAHO
puh. 040 515 7538
kristiina.sanaksenaho@evl.fi

Kuja Porvoon vanhassa kaupungissa. © Porvoon kaupungin matkailutoimisto.

*Jeesus Kristus, sinä olet maailman valo.
Pyhässä kasteessa olet kutsunut meidät valon valtapiiriin.
Juhannuksen juhla-aikakin kertoo valon voimasta, joka voittaa pimeyden.
Anna meidän aina elää sinun valossasi.
Kiitos siitä, että vahvistat niin sanallasi kuin luonnon elementeillä uskoa sinuun.
Kiitos sukulaisista ja ystävistä, joiden kohtaamiseen loma antaa mahdollisuuden.
Katoavaisuuden keskellä on sinun katoamaton sanasi,
joka ravitsee sisintämme kuin lämpö ja vesi maata.*

Kirkonpalvelija

N:o 2/2009 – 56. vuosikerta

Julkaisija/Tilaukset:

Kirkonpalvelijat r.y. - Kyrkotjänare r.f.
Puh./Fax: (017) 281 1697
GSM 050 520 7003
E-mail: kirkonpalvelijat@kolumbus.fi
<http://www.kirkonpalvelijat.fi>

Lehden toimitus:

PL 421, 70101 KUOPIO
Toimitussihteeri Kari Hartikainen

Toimituskunta:

Yhdistyksen hallitus

Ilmoitushinnat:

Kokosivu	350 €
1/2 sivua	200 €
1/3 sivua	150 €

Pankit:

Nordea 202718-136346
Sampo Pankki 800015-252706
OP 560005-293207

Paino:

Suomen Graafiset Palvelut Oy
Taitto: Jarmo Salonen
aineisto@graafisetpalvelut.com
Seuraava lehti ilmestyy 09/2009.

ISSN 0 355-8258